

Razvoj i interpretacija zborske glazbe Varaždinske biskupije

Šarec, Marta

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:110179>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-21**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Muzička akademija u Puli

MARTA ŠAREC

RAZVOJ I INTERPRETACIJA ZBORSKE GLAZBE VARAŽDINSKE BISKUPIJE

Završni rad

Pula, rujan 2021.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Muzička akademija u Puli

MARTA ŠAREC

RAZVOJ I INTERPRETACIJA ZBORSKE GLAZBE VARAŽDINSKE BISKUPIJE

Završni rad

JMBAG: 0303068256, redoviti student

Studijski smjer: Glazbena pedagogija

Predmet: Dirigiranje

Znanstveno područje: Umjetničko područje

Umjetničko polje: Glazbena umjetnost

Umjetnička grana: Reprodukcijska glazba - dirigiranje

Mentor: doc. art. Domeniko Briški

Pula, rujan 2021.

SADRŽAJ

1. UVOD	7
2. VARAŽDINSKA BISKUPIJA.....	8
3. URED ZA CRKVENU GLAZBU VARAŽDINSKE BISKUPIJE	11
4. ZBOROVI VARAŽDINSKE KATEDRALE	12
4.1. Zbor varaždinske katedrale Chorus liturgicus	12
4.2. Mješoviti pjevački zbor Chorus angelicus.....	13
4.3. Zbor varaždinske katedrale Chorus Dominicalis.....	15
4.4. Zbor mladih varaždinske katedrale.....	16
4.5. Zbor mladih Varaždinske biskupije.....	16
5. FESTIVALI I SMOTRE ZBOROVA	17
5.1. Varaždinske barokne večeri.....	17
5.2. Festival svete Cecilije.....	19
5.3. Festival Dobrog Pastira	20
5.4. Zlatna harfa.....	21
5.5. Festival duhovne glazbe Duga.....	23
6. KONCERTI, PROJEKTI I SVEČANOSTI.....	24
6.1. Praizvedba oratorija <i>Pashalne slike</i>	24
6.2. Humanitarni koncerti za Marijine obroke	25
6.3. Oratorij <i>Kralj David</i> u bivšoj varaždinskoj sinagogi.....	27
6.4. <i>Božićni oratorij</i> u varaždinskoj katedrali	28
6.5. Oratorij <i>Stvaranje svijeta</i> povodom 20. obljetnice Varaždinske biskupije	30
6.6. Obljetnički adventsko-božićni koncert Zbora mladih Varaždinske biskupije.....	31
6.7. Nosač zvuka <i>20 Ave Maria za 20 godina Varaždinske biskupije</i>	32
6.8. Misa i obred biskupskog ređenja mons. Bože Radoša varaždinskog biskupa.....	33
7. INTERPRETACIJA DJELA: ANĐELKO IGREC: <i>UPRAVI KORAKE MOJE</i>	34
7.1. O djelu <i>Upravi korake moje</i>	34

7.2. Glazbena interpretacija u izvedbi zborova i sastava.....	34
7.3. Interpretativna analiza djela.....	36
8. ZAKLJUČAK.....	47
LITERATURA.....	48
Internetski izvori.....	49
PRILOZI.....	51
SAŽETAK.....	54
SUMMARY	55

1. UVOD

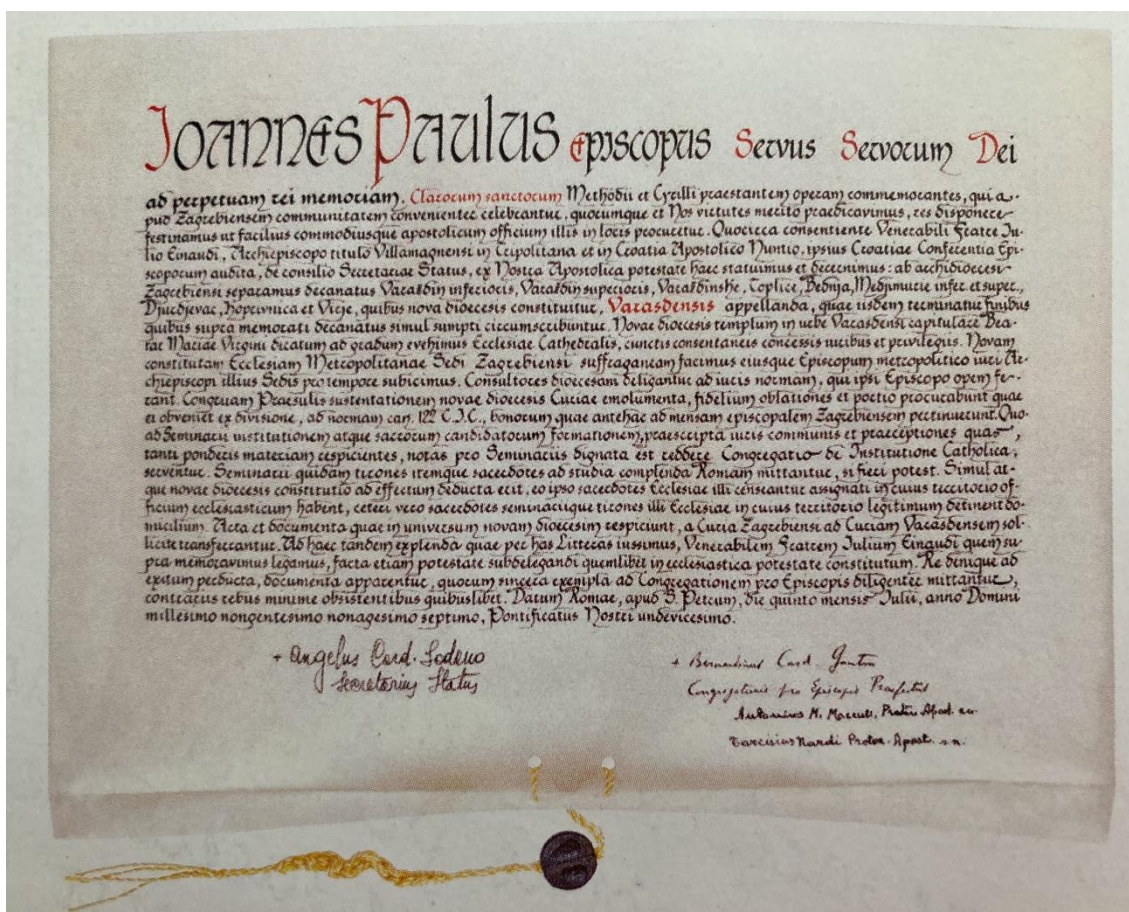
Kolektivno sudjelovanje u umjetničkim aktivnostima poznato je još od razvoja prvih civilizacija, a korištenje ljudskog glasa, tzv. prvog instrumenta, javlja se s postankom čovječanstva. Kolektivno korištenje ljudskih glasova u svrhu umjetničkog izražavanja rezultira kolektivnim, tj. zbarskim pjevanjem. Jedna od najčešćih glazbenih aktivnosti u široj zajednici upravo je zbarsko pjevanje koje je prisutno od najranijih obrazovnih početaka.

Sudjelujući u zbarskim aktivnostima, osobito u crkvenim zbarskim aktivnostima, crkvenoj zajednici pruža se prije svega mogućnost uzveličavanja liturgije, a zatim muziciranja te sudjelovanja u glazbeno-umjetničkom izražavanju. Među crkvenom zajednicom, kod pjevanja duhovnih pjesama poznata je uzrečica svetog Augustina „tko pjeva dvostruko moli“, stoga ne čudi da se mnogi laici uključuju u crkvene pjevačke zborove i sastave.

Gotovo da i nema župne zajednice unutar Varaždinske biskupije koja ne njeguje crkveno pjevanje i sviranje. Zahvaljujući tim istim župnim zajednicama danas na razini Varaždinske biskupije prepoznajemo mnogobrojne crkvene zborove koji se, osim u vlastitim župama, rado uključuju u zbarske aktivnosti na razini Biskupije. Hvalevrijedna je činjenica da se u Varaždinskoj biskupiji, a najviše na području biskupskog grada Varaždina, pružaju mnogobrojne okolnosti za izvođenje zbarske glazbe, kao i za okupljanje raznovrsnih crkvenih zborova. To je rezultiralo time da je varaždinsko područje važno susretno zbarske i crkvene glazbe.

2. VARAŽDINSKA BISKUPIJA

Varaždinska biskupija utemeljena je 5. srpnja 1997. godine apostolskim pismom pape Ivana Pavla II., koje nosi naziv *Clarorum sanctorum* (Slika 1.). Ovim službenim dokumentom se iz Zagrebačke nadbiskupije izdvojilo devet dekanata koje je u to vrijeme činilo 97 župa. Istog datuma ranobarokna crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije u Nebo (Slika 2.) uzdignuta je u katedralu, čime postaje stolna crkva, ali i središte crkvene glazbe novonastale Biskupije. Zagrebački mons. Marko Culej imenovan je prvim biskupom, a njegovim ustoličenjem 28. rujna iste godine započelo je djelovanje Varaždinske biskupije¹.

Slika 1. Apostolsko pismo pape Ivana Pavla II *Clarorum sanctorum*.

¹ Antun PERČIĆ: 20 godina Varaždinske biskupije, u: Vladimir Cesar, Irena Gotal, Anita Treščec (ur.): *Trag dobrote: 20 godina Varaždinske biskupije (katalog izložbe)*, Varaždin: Varaždinska biskupija, 2017, 11.

Slika 2. Katedrala Uznesenja Blažene Djevice Marije na Nebo.

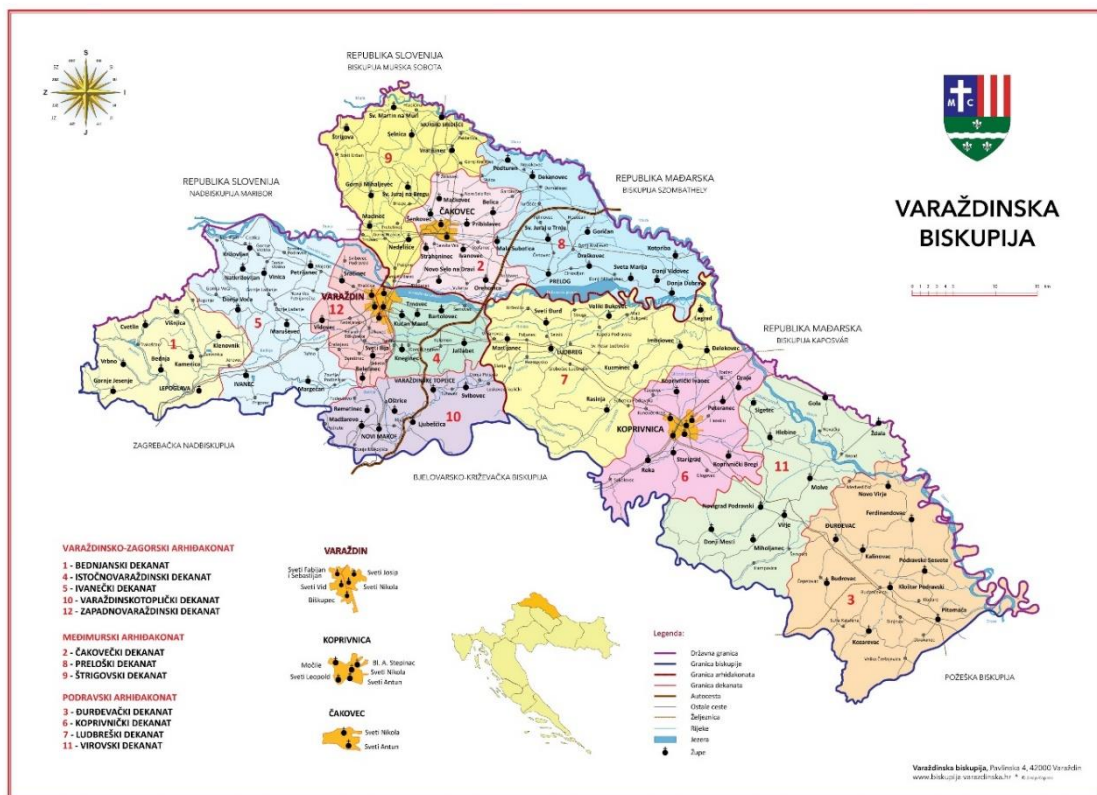
U međuvremenu je osnovano još administrativnih crkvenih jedinica, vidljivih na karti Varaždinske biskupije (Slika 3.) pa danas Biskupija ima 105 župa raspoređenih u 12 dekanata: Bednjanski, Čakovečki, Đurđevački, Istočnovarždinski, Ivanečki, Koprivnički, Ludbreški, Preloški, Štrigovski, Varaždinskotoplički, Virovski i Zapadnovarždinski. Biskupiju od 2017. godine čine i tri arhidakonata: Varaždinsko-zagorski, Međimurski i Podravski.² Spomenuti arhidakonati, odnosno regije, simbolično su unijete u grb Varaždinske biskupije (Slika 4.) u obliku ljiljana koji se nalaze uz Dravu, najveću rijeku koja teče Biskupijom. Na grbu, štitastog oblika, nalaze se još dvije cjeline: dio grba mons. Marka Culeja, koji čine bijeli križ s inicijalima *M.* (Maria) i *C.* (Croatia) na plavoj podlozi, te dio grba grada Varaždina na kojem se nalaze crvene i bijele grede.³

Mons. Culej vodio je Biskupiju punih devet godina, nakon čega je preminuo zbog teške bolesti. U godini obilježavanja 10. obljetnice osnutka Biskupije, Varaždinska biskupija dobiva drugog

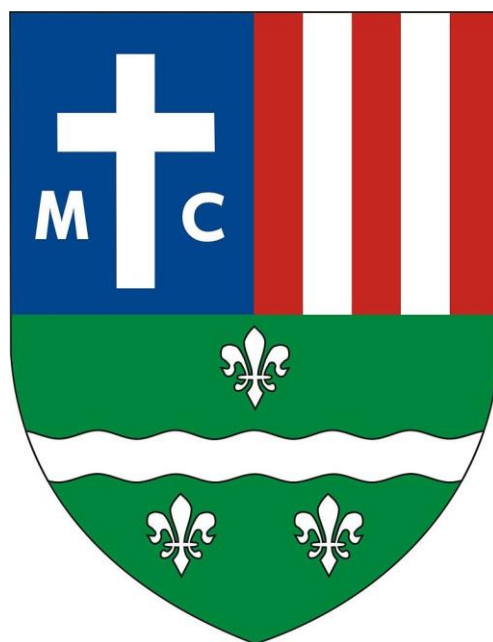
² Smještaj i ustroj biskupije, *Varaždinska biskupija*, <https://www.biskupija-varazdinska.hr/biskupija/povijest-biskupije/smjestaj-i-ustroj-biskupije/3878> (pristup: 6. 9. 2021.)

³ Vladimir CESAR, Irena GOTAL, Anita TREŠČEC: *Trag dobrote: 20 godina Varaždinske biskupije (katalog izložbe)*, Varaždin: Varaždinska biskupija, 2017, 10.

poglavara, mons. Josipa Mrzljaka. On ostaje u službi do 2019. godine, kada nakon njegovog umirovljenja ulogu novog varaždinskog biskupa preuzima mons. Bože Radoš.

Slika 3. Karta Varaždinske biskupije.

Slika 4. Grb Varaždinske biskupije.

3. URED ZA CRKVENU GLAZBU VARAŽDINSKE BISKUPIJE

Ured za crkvenu glazbu Varaždinske biskupije osnovan je s ciljem da se osvijesti i doživi ljepota bogoslužja⁴, a njegova djelatnost usmjerena je na brigu o glazbi koja se izvodi u katedrali i Biskupiji. Uredom upravlja Anđelko Igrec (Slika 5.), katedralni orguljaš i zborovođa, skladatelj te povjerenik za crkvenu glazbu Varaždinske biskupije.

Slika 5. Varaždinski skladatelj, dirigent i katedralni orguljaš Anđelko Igrec.

Ured se bavi organizacijom susreta zborova, Orguljaške škole, pripremanjem notnih materijala, priređivanjem snimaka duhovne glazbe, organizacijom smotra, seminara, festivala i glazbenih bdijenja te pokretanjem raznih projekata među kojima se ističe „Svaki tjedan psalam jedan“, a njime se želi potaknuti pjevanje psalama za vrijeme bogoslužja te odgojiti pjevače psalama⁵. Osnovna ideja o odgoju pjevača psalmista zaživjela je zahvaljujući formacijama, nakon čega pjevači polažu ispit i primaju službu psalmista. Njegovanje te ideje očituje se i u redovitom objavljivanju nota uglazbljenih ili postojećih psalama iz liturgijskih pjesmarica u sklopu internetske stranice Ureda⁶. Pojedini psalam potkrijepljen je kraćim zvučnim zapisom da bi se psalmistima i sviračima diljem Biskupije olakšala priprema za liturgiju. Osim što se predlažu

⁴ A. PERČIĆ: 20 godina Varaždinske biskupije, 11.

⁵ Jasminka BAKOŠ-KOCIJAN: Varaždin - Festival Svete Cecilije, *Sveta Cecilija*, 78 (2008) 1/2, 49.

⁶ <https://glazba.biskupija-varazdinska.hr/>

psalmi, na stranicama se mogu pronaći i prijedlozi ostalih pjesama za izvođenje tijekom bogoslužja. Igreg, osvrćući se na internetske stranice Ureda, opisuje osebujnu Notnu riznicu i njen sadržaj: „...svojevrsna digitalna biblioteka koja sadržava više od 2000 jedinica crkvene glazbe - od jednostavnijih pučkih i dječjih napjeva do novoskladanih polifonih kompozicija hrvatskih i inozemnih autora, te preslike važnih starijih notnih zbirki ili arhiva pojedinih župnih zborova.“⁷ Notna riznica otvorenog je karaktera, svakodnevno se proširuje i nadopunjuje, a u njoj note i partiture mogu međusobno razmjenjivati crkveni pjevači i svirači diljem Biskupije.

Ured je 2004. godine pokrenuo Orguljašku školu namijenjenu zainteresiranim crkvenim glazbenicima, u sklopu koje su organizirana predavanja i radionice posvećene vokalnoj tehnici, zbornom pjevanju, liturgijskom sviranju, dirigiranju i podučavanju crkvene glazbe.⁸ Orguljaška škola je besplatna za sudionike, a njeno održavanje pokazalo se izrazito plodonosnim za crkvene pjevače, svirače, voditelje župnih zborova i zborova mladih.

4. ZBOROVI VARAŽDINSKE KATEDRALE

U ovom poglavlju bit će riječi o zborovima čije je djelovanje usko vezano uz događaje i proslave na razini Biskupije, te uz Katedralu Uznesenja Blažene Djevice Marije na Nebo, gdje se najčešće može uočiti njihovo glazbovanje. Valja napomenuti da zborove čine katolici s područja Biskupije, koji su većinom glazbeni amateri te kojima se kroz iskustvo pjevanja u ovim zborovima pruža prilika za pjevački i glazbeno-pismeni rast.

4.1. Zbor varaždinske katedrale Chorus liturgicus

Na prijedlog preč. Alojzija Domislovića i dr. Stanka Ilčića, 1987. godine osnovan je Chorus liturgicus (Slika 6.), prvi zbor današnje varaždinske katedrale, a tadašnje Zborne crkve Čazmansko-varaždinskog kaptola.⁹ Titulu katedralnog zbora dobio je deset godina kasnije, osnivanjem Biskupije i uzdignućem crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije na Nebo u

⁷ Anđelko IGREC: Crkvena glazba u Varaždinskoj biskupiji, u: Krunoslav Novak (ur.): *Činiti dobro: Zbornik u čast mons. Josipu Mrzljaku u povodu 75. obljetnice života, 50. obljetnice svećeništva i 20. obljetnice biskupstva*, Varaždin: Varaždinska biskupija, 2020, 84.

⁸ O nama, *Crkvena glazba*, <https://glazba.biskupija-varazdinska.hr/o-nama/189> (pristup: 7. 9. 2021.)

⁹ Varaždin - Zbor varaždinske katedrale „Chorus liturgicus“, *Crkvena glazba*, <https://www.glazba.biskupija-varazdinska.hr/zborovi-i-sastavi/zborovi-i-sastavi-varazdinske-biskupije/varazdin-zbor-varazdinske-katedrale-chorus-liturgicus/1028> (pristup: 11. 9. 2021.)

varaždinsku stolnu crkvu. Zbor je, na što ukazuje latinski prijevod imena (liturgijski zbor), animirao nedjeljna i blagdanska liturgijska slavlja u varaždinskoj katedrali, a uz to je često nastupao na crkvenim pjevačkim smotrama, festivalima i gostovanjima u Hrvatskoj i izvan nje. Kroz dugogodišnje djelovanje Chorusa liturgicus mijenjalo se njegovo rukovodstvo (Mira Radej, Marijan Zuber, Stanko Ilčić) i orguljaška pratnja (Kristina Ilčić, Karmen Branović, Anđelko Igrec, Višeslav Jaklin)¹⁰. Rad zbora s vremenom se utišao, a njegovu katedralnu funkciju preuzeli su „mlađi“ zborovi Chorus angelicus, kasnije Chorus Dominicalis koji je trenutačno katedralni zbor.

Slika 6. Zbor varaždinske katedrale Chorus liturgicus u varaždinskoj katedrali 2012. godine.

4.2. Mješoviti pjevački zbor Chorus angelicus

Varaždinski zbor Chorus angelicus (Slika 7.), u početku Zbor mladih varaždinske katedrale, osnovao je 1999. godine zborovođa Anđelko Igrec, dirigent i skladatelj. Zbor je do 2017. godine imao status katedralnog zbora, a u njemu su pjevali varaždinski srednjoškolci i studenti¹¹. S vremenom je broj pjevača rastao, zboru su pristupale sve generacije pjevača amatera i profesionalnih glazbenika, razvijao se i repertoar ozbiljne klasične glazbe, što je rezultiralo time

¹⁰ Varaždin - Zbor varaždinske katedrale „Chorus liturgicus“, *Crkvena glazba*, <https://www.glazba.biskupija-varazdinska.hr/zborovi-i-sastavi/zborovi-i-sastavi-varazdinske-biskupije/varazdin-zbor-varazdinske-katedrale-chorus-liturgicus/1028> (pristup: 11. 9. 2021.)

¹¹ O zboru, *Chorus angelicus*, <https://chorusangelicus.hr/o-zboru/> (pristup 10. 9. 2021.)

da posljednjih godina zbor nastupa u okolici i regiji te u inozemstvu (Austrija, Mađarska, Izrael).¹² Chorus angelicus pjeva raznolik repertoar, a većinom su to djela glazbeno-umjetničkih velikana poput Monteverdija, Händela, Bacha, Vivaldija, Mendelssohna, Brucknera, Beethovena, Ruttera, Ramireza i Orffa. S obzirom na to da je voditelj zbora maestro Igrec izrazito plodonosan varaždinski skladatelj koji se vrlo često orijentira na skladanje zbornih djela, Chorus angelicus nerijetko izvodi i praizvodi upravo njegovo zbornsko stvaralaštvo. Zbor je 2016. godine u sklopu Varaždinskih baroknih večeri dobio Nagradu Ivan Lukačić za najviši izvođački domet ansambla za izvedbu Bachovog oratorija *Muka po Ivanu*. Prilikom izvođenja većih koncerata zbor najčešće surađuje s Varaždinskim komornim orkestrom, a uz njih nastupaju i mnogi poznati vokalni solisti.¹³ Višegodišnje djelovanje zbora, kao i neki od najvećih projekata zabilježeni su na osam nosača zvuka: *W. A. Mozart: Requiem* (2009.), *Velika nam djela učini Gospodin* (2009.), *Božić u varaždinskoj katedrali* (2009.), *Anđelko Igrec: Kyrie* (2009.), *Anđelko Igrec: Psalmi* (2013.), *Pjesme štovanja i hvale* (2014.), *Chorus angelicus - 20 godina* (2019.) i *Anđelko Igrec: Glasi veseli* (2021.).¹⁴

Slika 7. Mješoviti pjevački zbor Chorus angelicus u varaždinskoj katedrali 2019. godine.

¹² O zboru, *Chorus angelicus*, <https://chorusangelicus.hr/o-zboru/> (pristup 10. 9. 2021.)

¹³ O zboru, *Chorus angelicus*, <https://chorusangelicus.hr/o-zboru/> (pristup 10. 9. 2021.)

¹⁴ Kategorija: Nosači zvuka, *Chorus angelicus*, <https://chorusangelicus.hr/kategorija/nasa-izdanja/nosac-zvuka/> (pristup: 10. 9. 2021.)

4.3. Zbor varaždinske katedrale Chorus Dominicalis

Chorus Dominicalis (Slika 8.) osnovan je potkraj 2018. godine na prijedlog drugog varaždinskog biskupa mons. Josipa Mrzljaka. Latinski prijevod naziva zbora, nedjeljni zbor, ukazuje na njegovu prvobitnu ulogu, a ona se odnosi na predvođenje i uveličavanje nedjeljnih (i blagdanskih) svečanosti u varaždinskoj katedrali.¹⁵ Zborom rukovodi sadašnji katedralni orguljaš Višeslav Jaklin, koji je tu ulogu preuzeo 2008. godine. Okosnicu zbora čini varaždinski komorni ansambl Nonet Donum koji aktivno koncertira od 2011. godine, te mu se u misnim slavljinama priključuju i drugi katedralni glazbenici¹⁶. Muška postava zbora čini Koraliste varaždinske katedrale.

Slika 8. Zbor varaždinske katedrale Chorus Dominicalis
u varaždinskoj katedrali 2019. godine.

¹⁵ Svečana misa zahvalnica u povodu završetka 50tih Varaždinskih baroknih večeri. Chorus Dominicalis, *Varaždinske barokne večeri*, <https://vbv.hr/27-09-svecana-misa-zahvalnica/> (pristup: 12. 9. 2021.)

¹⁶ Svečana misa zahvalnica u povodu završetka 50tih Varaždinskih baroknih večeri. Chorus Dominicalis, *Varaždinske barokne večeri*, <https://vbv.hr/27-09-svecana-misa-zahvalnica/> (pristup: 12. 9. 2021.)

4.4. Zbor mladih varaždinske katedrale

Prvih godina 21. stoljeća uslijed pastoralnog rada s mladima osnovan je katedralni zbor mladih, i to kao glazbeno-molitvena zajednica. Prvi voditelj bio je Ivan Malbašić koji je rukovodstvo katedralnog zbora mladih prepustio Marti Kranjčec. Zbor mladih varaždinske katedrale pod njezinim je vodstvom djelovao godinama, održavao je redovite molitvene susrete te je na tjednoj bazi animirao katedralna misna slavlja.

4.5. Zbor mladih Varaždinske biskupije

Slika 9. Zbor mladih Varaždinske biskupije u varaždinskoj katedrali 2019. godine.

Zbor mladih Varaždinske biskupije (Slika 9.), ujedno i prvi biskupijski zbor mladih u Hrvatskoj, osnovan je 2005. godine na inicijativu vlč. Damjana Korena, tadašnjeg predstojnika biskupijskog Ureda za pastoral mladih i njegovih suradnika. On ne nosi titulu katedralnog zbora, djeluje kao dio Ureda za pastoral mladih, a njegova djelatnost vrlo često se odnosi i na sudjelovanje u katedralnim svečanostima. Zbor čine srednjoškolci, studenti i radnička mladež koja je aktivna u vlastitim župama širom Biskupije, a u zboru se okupljaju da bi animirali

biskupijske susrete s mladima.¹⁷ Od samih početaka djeluje prema posebnim pravilima koja se, između ostalog, odnose na svjedočenje i življenje Evanđelja u vlastitom životu. U sklopu biskupijskog zbora mladih djeluje i duhovnik koji duhovno usmjerava mlade, vodi duhovne obnove te pomaže pri odabiru prigodnih liturgijskih pjesama za misna slavlja. Osim voditelja i duhovnika, uspješnom djelovanju zbora pridonosi i nekoliko asistenata imenovanih prema pjevačkim glasovima. Tijekom godina izmijenilo se nekoliko voditelja (Ivan Malbašić, Željko Martinković, Edi Vugrinec, Damijan Turković), kao i duhovnika (Damjan Koren, Tihomir Kosec, Marko Domiter). Zbor, osim što animira biskupijske susrete mladih, sudjeluje u karitativnim aktivnostima, izdaje nosače zvuka i notne materijale te organizira vlastite koncerte uoči Božića i Uskrsa.

5. FESTIVALI I SMOTRE ZBOROVA

U daljnjem tekstu bit će riječi o festivalima u sklopu kojih župni zborovi, katedralni zborovi te zborovi i sastavi mladih ostvaruju redovite susrete. Namjera tih susreta nije samo aktivno koncertiranje i muziciranje. Jednako je važna razmjena iskustva, duhovno i kulturno uzdizanje, poticanje na izvođenje vrsne glazbe, održavanje tradicije i formiranje plemenite kulturno-sakralne baštine.

5.1. Varaždinske barokne večeri

Prve Varaždinske barokne večeri održane su 1971. godine, a osnovane su na poticaj varaždinskih glazbenika i kulturnih djelatnika s namjerom da se ujedini i promovira glazbena, arhitektonska, hortikulturna, likovna, književna i obrazovna barokna kulturna baština.¹⁸ Festival je u početku trajao tri dana, bio je usmjeren na uže teritorijalno područje, a s vremenom je prerastao u dvotjedni događaj koji obuhvaća tridesetak koncerata barokne glazbe koji se izvode na području sjeverozapadne Hrvatske.¹⁹ Specifičnost Festivala ogleda se u izvornosti baroknog programa, autentičnosti barokne izvedbe u kojoj se posebna pozornost pridaje korištenju tradicionalnih baroknih instrumenata, te u izvornosti baroknog prostora, što potvrđuje podatak da se koncerti održavaju u baroknim crkvama, palačama, koncertnim

¹⁷ Zbor mladih Varaždinske biskupije (ZMVB), *Varaždinska biskupija*, <https://www.biskupija-varazdinska.hr/pastoral-i-djelatnosti/udruge/zbor-mladih-varazdinske-biskupije-zmbv/3920> (pristup: 9. 9. 2021.)

¹⁸ O festivalu, *Varaždinske barokne večeri*, <https://vbv.hr/o-festivalu/#naslovni-tekst> (pristup: 10. 9. 2021.)

¹⁹ O festivalu, *Varaždinske barokne večeri*, <https://vbv.hr/o-festivalu/#naslovni-tekst> (pristup: 10. 9. 2021.)

dvoranama i dvorcima. Barokne večeri doduše nisu namijenjene susretima zborova, već svim izvođačima barokne glazbe među koje ubrajamo i izvođače s varaždinskog područja. Tako Maričić govori o redovitom sudjelovanju varaždinskih instrumentalnih ansambala, kulturno-umjetničkih društava, amaterskih zborova, te školskih zborova osnovnih i srednjih škola, a posebno o višegodišnjem sudjelovanju Djevojačkog i Mješovitog zbora Glazbene škole u Varaždinu (Slika 10.).²⁰

Slika 10. Mješoviti zbor učenika Glazbene škole u Varaždinu u varaždinskoj katedrali na Varaždinskim baroknim večerima 2018. godine.

Od osnutka Varaždinske biskupije, u Baroknim večerima, osim pjevača i instrumentalista varaždinske Glazbene škole, aktivno sudjeluju varaždinski pjevački ansambli i zborovi, a također i oni aktivni u katedralnim i biskupijskim svečanostima: Nonet Donum, Chorus angelicus, Chorus Dominicalis i Chorus liturgicus. Poznato je da Varaždinska biskupija nesebično podupire realizaciju ovog prestižnog Festivala, što naglašava i Igrec: „Posebno se ističe podrška festivalu Varaždinske barokne večeri, kojom se potvrđuje ugled i važna uloga

²⁰ Ivana MARIČIĆ: Varaždinski ansambli, orkestri i glazbena škola u Varaždinu na varaždinskim baroknim večerima, *Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždin*, vol. (2016) 27, 166.

Varaždinske biskupije u njegovanju i podržavanju kulture i kulturnog života grada Varaždina.²¹

5.2. Festival svete Cecilije

Festival svete Cecilije (Slika 11.) posvećen je svetoj Ceciliji, nebeskoj zaštitnici crkvene glazbe. Održava se od 2002. godine i na biskupijskoj razini redovito okuplja župne zborove, zborove mladih, vokalne soliste i razne druge sastave.²² Najčešći sudionici Festivala su župni zborovi s područja Varaždinske biskupije, a trajanje, broj prijavljenih zborova i ukupan broj pjevača oscilira svake godine. Događaj je u prvim godinama održavanja trajao danima, bio je revijalnog karaktera te je u njemu sudjelovalo 20-30 sastava. Mijenjao se i koncept: od revijalnog karaktera ovaj susret zborova unaprijedio se u zajedničko izvođenje svih pjesama. Na taj način svi sudionici Festivala mogu ujedinjeni iskusiti pjevanje u velikom zboru sastavljenom od nekoliko stotina izvođača, ali i sudjelovati u cjelokupnom programu koncerta. Kada je riječ o trajanju, broju prijavljenih i ukupnom broju pjevača, Festival bilježi vrhunska ostvarenja: 2003. godine Festival je zahvaljujući predavanjima, predstavljanju zbirke i koncertima imao vrlo raznovrstan program koji se održavao tjedan dana; 2010. godine se prijavilo najviše zborova - njih 40²³, a rekordan broj pjevača dosegnut je 2008. godine kada je u Festivalu nastupilo oko 800 crkvenih pjevača²⁴. U sklopu ovog molitveno-glazbenog susreta održavaju se zajedničke probe, služba svjetla sa svečanom pjevanom večernjom molitvom te se slavi sveta misa²⁵, a nakon završetka, osim što se dijele zahvalnice izvođačima, biskup uručuje potvrde polaznicima Orguljaške škole. Festival svete Cecilije važan je za Biskupiju jer župnim zajednicama i zborovima pruža mogućnost nastupa izvan svojih matičnih župa, a još jedna važnost očituje se, prema Perčiću, u pozitivnim rezultatima vezanim uz poticanje katolika na izražavanje pjevanjem te na upoznavanje liturgijske i crkvene glazbe²⁶.

²¹ A. IGREC: Crkvena glazba u Varaždinskoj biskupiji, 79.

²² Festival sv. Cecilije, *Crkvena glazba*, <https://glazba.biskupija-varazdinska.hr/festivali-i-koncerti/festival-sv-cecilije/206> (pristup: 7. 9. 2021.)

²³ Festival sv. Cecilije 2010., *Crkvena glazba*, <https://glazba.biskupija-varazdinska.hr/festivali-i-koncerti/festival-sv-cecilije/fest-2010/festival-sv-cecilije-2010/279> (pristup: 8. 9. 2021.)

²⁴ Jasminka BAKOŠ-KOCIJAN: Varaždin - Biskupijski festival Svete Cecilije, *Sveta Cecilija*, 78 (2008) 3/4, 45.

²⁵ Jasminka BAKOŠ-KOCIJAN, Mario KOPJAR, Damir BOBOVEC, Proslava zaštitnice sv. Cecilije, u: Mario Kopjar (ur.): *Sakralna baština Varaždina*, Varaždin: Varaždinska biskupija, 2016, 198.

²⁶ A. PERČIĆ: 20 godina Varaždinske biskupije, 11.

Slika 11. Festival svete Cecilije u varaždinskoj katedrali 2018. godine.

5.3. Festival Dobrog Pastira

U povodu Svjetskog dana molitve za duhovna zvanja biskupijski Ured za pastoral duhovnih zvanja i ministranata, u suradnji s Uredom za crkvenu glazbu Varaždinske biskupije, organizira Festival Dobrog Pastira (Slika 12.) u kojem sudjeluju zborovi i sastavi mladih²⁷, a osobito mladi s područja Varaždinske biskupije. Ovaj Festival duhovne glazbe organizira se četvrte uskrсне nedjelje, na svetkovinu nedjelje Dobrog Pastira. Svake godine potkrijepljen je novim geslom²⁸ na temelju kojeg se bira repertoar. Dudašek spominje vlč. Antuna Štefana, idejnog začetnika ovog glazbeno-molitvenog susreta, na čiju inicijativu se Festival prvi put održao 2006. godine u varaždinskoj katedrali²⁹. Isti autor ističe da se već iduće godine, preseljenjem vlč. Štefana u drugu varaždinsku župu, koncert održava u crkvi Dobrog Pastira, a od 2016. Festival gostuje u drugim mjestima diljem Biskupije (Čakovec, Koprivnica, Đurđevac i Sračinec).³⁰ Danas u organizaciji koncerta sudjeluju zaposlenici Ureda za pastoral mladih Varaždinske biskupije, a

²⁷ Festival Dobrog Pastira, *Crkvena glazba*, <https://glazba.biskupija-varazdinska.hr/festivali-i-koncerti/festival-dobrog-pastira/207> (pristup: 8. 9. 2021.)

²⁸ Festival Dobrog Pastira, *Crkvena glazba*, <https://glazba.biskupija-varazdinska.hr/festivali-i-koncerti/festival-dobrog-pastira/207> (pristup: 8. 9. 2021.)

²⁹ Siniša DUDAŠEK: Pastoral Duhovnih zvanja, u: Krunoslav Novak (ur.): *Činiti dobro: Zbornik u čast mons. Josipu Mrzljaku u povodu 75. obljetnice života, 50. obljetnice svećeništva i 20. obljetnice biskupstva*, Varaždin: Varaždinska biskupija, 2020, 70.

³⁰ S. DUDAŠEK: Pastoral Duhovnih zvanja, 70-71.

s obzirom na to da koncert putuje Biskupijom, realizaciji doprinose i župe domaćini. U koncertu uz zborove i sastave mladih redovito nastupaju solisti iz župnih i samostanskih zajednica te gosti izvođači. Osim koncerta, u sklopu Festivala slavi se sveta misa, a nerijetko se održavaju i predavanja, o čemu govori Igrlec, u obliku svjedočanstva osoba koje su posvećene Bogu te laika koji Božje djelovanje prepoznaju u vlastitim životima³¹. Putovanje Festivala Dobrog Pastira pokazalo se pozitivnim među crkvenim zajednicama jer se događaj sa svim svojim pobožnim namjerama svake godine predstavlja drugoj župnoj zajednici te osobama koje vrlo vjerojatno ne bi bile na Festivalu da se nije održao u njihovoj matičnoj crkvi.

Slika 12. Festival Dobrog Pastira u Đurđevcu 2018. godine.

5.4. Zlatna harfa

Zlatna harfa pokrenuta je na inicijativu fra Miće Pinjuha 1984. u hercegovačkoj Župi Kočerin, te je zahvaljujući pokroviteljstvu banjalučkog biskupa mons. Franje Komarice godinama kasnije zaživjela u Hrvatskoj, Bosni i Vojvodini.³² Ovaj Festival fokusira se na okupljanje dječjih pjevačkih zborova i na oplemenjivanje liturgijskog repertoara. U početku je Festival bio

³¹ A. IGREC: Crkvena glazba u Varaždinskoj biskupiji, 83.

³² Povijest Zlatne harfe, *Crkvena glazba*, <https://glazba.biskupija-varazdinska.hr/djeca-i-mladi/zlatna-harfa/povijest-zlatne-harfe-331/331> (pristup: 8. 9. 2021.)

natjecateljskog karaktera, no ubrzo se preoblikovao u susret dječjih zborova. Prvotni cilj odnosio se na promoviranje i oživljavanje u ono vrijeme nove hrvatske liturgijske pjesmarice *Pjevajte Gospodu pjesmu novu* (Zagreb, 1983.), koja je „priređena prema zahtjevima obnovljene liturgije, uz stroge književne, teološke i glazbene kriterije.“³³ Redovitim održavanjem prošireni su i unaprijeđeni ciljevi zajedno s temeljnim zadaćama, pa tako Čirko opisuje cilj dječjeg zbornog pjevanja koji se temelji na čuvanju i širenju bogate liturgijske baštine, na uvježbavanju, njegovanju te stvaranju zdravih duhovnih popijevaka koje se mogu koristiti u bogoslužju, ali i u veselim slavljinama izvan njega.³⁴ Također napominje da Zlatnu harfu podržavaju biskupske konferencije i Vijeće franjevačkih zajednica te da Festival odobrava institut za crkvenu glazbu Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu.³⁵

Slika 13. Zlatna harfa u Čakovcu 2019. godine.

Zlatna harfa se na području Varaždinske biskupije održava od 1998. godine u obliku smotre dječjih pjevačkih zborova. Prvih godina održavala se u varaždinskoj katedrali. Na događaju je bila prosudbena komisija, a organizaciju je vodio fra Petar Kinderić, povjerenik Vijeća franjevačkih zajednica za Varaždinsku biskupiju, u kojoj je imao podršku Varaždinske biskupije, biskupijskog Katehetskog ureda, Ureda za crkvenu glazbu i Komisije za apostolat. S

³³ Povijest Zlatne harfe, *Crkvena glazba*, <https://glazba.biskupija-varazdinska.hr/djeca-i-mladi/zlatna-harfa/povijest-zlatne-harfe-331/331> (pristup: 8. 9. 2021.)

³⁴ Fra Mile ČIRKO: Vijesti iz biskupija: Zlatna harfa, *Humac '98, Sveta Cecilija*, 68 (1998) 3, 85.

³⁵ F. M. ČIRKO: Zlatna harfa, *Humac '98*, 85.

godinama je Zlatna harfa gostovala u drugim župama diljem Biskupije (Slika 13.), a time su se mijenjali i organizatori. Posljednjih godina smotru organizira Ured za crkvenu glazbu Varaždinske biskupije pod ravnateljstvom Anđelka Igreca, u suradnji sa župnim zajednicama. Osim u njegovanju dječjeg zbornskog liturgijskog pjevanja, specifičnost Zlatne harfe Varaždinske biskupije ogleda se u tome što nekoliko stotina djece zajednički slavi svetu misu, te posebno u tome što događaj obuhvaća druženje, radionice i društvene igre koje su prilagođene mladim sudionicima Festivala.

5.5. Festival duhovne glazbe Duga

Slika 14. Festival duhovne glazbe Duga u Ludbregu 2021. godine.

Festival duhovne glazbe Duga (Slika 14.) organizira se od 1996. godine u gradu Ludbregu koji teritorijalno pripada Podravskom arhiđakonatu Varaždinske biskupije. Festival je nastao na poticaj ludbreškog Pjevačkog društva mladih Trinitas, koji je tada vodio vjeroučitelj Zoran Havaić. Duga se tradicionalno održava krajem mjeseca kolovoza u sklopu Dana ludbreške Svete Nedjelje, a njena je posebnost u tome što sudjeluju mladi, kako u koncertima tako i u organizaciji. Festival je s vremenom mijenjao svoj koncept, no zadržala se njegova namjera - izvođenje slavljeničkih pjesama. U početku je bio natjecateljskog karaktera. Izvođači su nastupali s autorskim pjesmama, čiju je izvedbu i vrsnost ocjenjivao stručni žiri, a nakon čega

su se dijelile i posebne nagrade. Nakon nekoliko godina Festival je poprimio revijalni karakter: zadržan je nastup različitih sastava mladih, ali bez prosuđivanja kvalitete izvedbe. Festival od 2013. godine funkcionira prema novom principu, a koji je zadržan do danas. Većinu programa izvodi veliki četveroglasni zbor koji okuplja mlade iz cijele Biskupije, a osim zbora u koncertu sudjeluju solisti te instrumentalni sastav. S godinama su se mijenjali i organizatori. Vrijedi napomenuti da je organizacijama značajno pridonosio Ured za pastoral mladih Varaždinske biskupije, no od 2019. Festival je opet u organizaciji Pjevačkog društva mladih Trinitas. Još jedna posebnost Festivala očituje se u zajedničkom slavljenju svete mise koja je prije koncerta, te u duhovno-rekreativnim aktivnostima u kojima sudjeluju sudionici Festivala.

6. KONCERTI, PROJEKTI I SVEČANOSTI

Sljedeće poglavlje bit će posvećeno važnijim koncertima, većim pojedinačnim projektima te liturgijskim svečanostima koje su najvećim dijelom vezane uz Biskupiju i zborove varaždinske katedrale. Kroz ove događaje nekolicina zborova, kao i individualnih amaterskih pjevača, dosegli su svoj vrhunac u izvođenju crkvenog i koncertnog repertoara. Treba istaknuti da je projekata, koncerata i svečanosti bilo mnogo više nego što će biti spomenuto. Bilo je prilično teško izdvojiti važnije događaje od onih manje važnih s obzirom na predano zalaganje i požrtvornost crkvenih glazbenika u svakom događaju.

6.1. Praizvedba oratorija *Pashalne slike*

U povodu 10. obljetnice postojanja Varaždinske biskupije i u sklopu 37. Varaždinskih baroknih večeri, u rujnu 2007. godine u varaždinskoj katedrali praizveden je oratorij Anđelka Igreca *Pashalne slike*.³⁶ Maestro Igrec isti je posvetio prvom biskupu mons. Marku Culeju, a napisan je za soliste, dječji zbor, mješoviti zbor i simfonijski orkestar. *Pashalne slike* specifične su po raznovrsnosti instrumenata, kontrastu melodija i ritmova, skladane su na tekstove Svetog pisma te su sastavljene od prologa, epiloga i četiri dijela: Muka, Jaganjac, Zahvalna gozba i Euharistija naroda.³⁷ Na svečanom koncertu, u trajanju od 90 minuta, bili su zagrebački nadbiskup, biskupi iz Hrvatske i inozemstva te mnogi svećenici, redovnice i redovnici. Koncert je izvodilo 50-ak

³⁶ UREDNIŠTVO: Varaždin: Praizvedba Oratorija "Pashalne slike" mo. Anđelka Igreca, *Sveta Cecilija*, 77 (2007) 3/4, 33.

³⁷ UREDNIŠTVO: Varaždin: Praizvedba Oratorija "Pashalne slike" mo. Anđelka Igreca, 34.

članova mješovitog zbora i 70-ak članova simfonijskog orkestra Hrvatske radiotelevizije, 30-ak članova Dječjeg zbora Varaždinske biskupije, oformljenog posebno za ovu prigodu, solisti Dubravka Šeparović-Mušović (mezzosopran) i Tomislav Mužek (tenor), te orguljaš Pavao Mašić.³⁸ Praizvedba *Pashalnih slika* zabilježena je na dvostrukom nosaču zvuka u sklopu diskografske kuće Orfej Hrvatske radiotelevizije i izdavačke kuće Glas Koncila.

Oratorij je ponovno izveden u ožujku 2016. u zagrebačkoj Koncertnoj dvorani Vatroslav Lisinski, ali uz pjevanje Akademskog zbora Ivan Goran Kovačić, djevojačkog zbora Zvezdice i tenora Dejana Vrbančića. Detoni je nakon završetka događaja zabilježio dične riječi maestra Vladimira Kranjčevića: „Ovo je djelo ponajbolji oratorij u hrvatskoj glazbenoj baštini, a može stajati uz bok i najvećim oratorijima J. S. Bacha i G. F. Händela.“³⁹

6.2. Humanitarni koncerti za Marijine obroke

Marijini obroci su humanitarna međunarodna inicijativa u sklopu koje se organiziraju različiti projekti prikupljanja sredstava za siromašnu i gladnu djecu širom Azije, Afrike, Latinske Amerike i istočne Europe. Prikupljenim sredstvima osiguravaju se školski obroci u sirotinjskim zajednicama da bi se učenicima omogućilo potrebno obrazovanje koje ih na kraju može dovesti do izlaska iz siromaštva.⁴⁰

Na prijedlog Ladislava Ilčića, varaždinskog violiniste i političara, u svibnju 2010. održan je prvi koncert za Marijine obroke u Varaždinskoj biskupiji. Koncert je izvodio Chorus angelicus, tadašnji zbor varaždinske katedrale, i Varaždinski komorni orkestar uz nekoliko solista, a cijeli program bio je predvođen dirigentskom palicom Anđelka Igreca. Od 2011. godine koncert se održava prema uglavnom istom principu: uz maestra Igreca, Chorus angelicus, Varaždinski komorni orkestar i soliste nastupaju dječji, mješoviti i djevojački zborovi i sastavi s područja Biskupije, a koncert se izvodi u varaždinskoj stolnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Nebo. Bakoš-Kocijan se na mrežnim stranicama osvrće na uspješnost jednog od koncerata:

³⁸ UREDNIŠTVO: Varaždin: Praizvedba Oratorija "Pashalne slike" mo. Anđelka Igreca, 33.

³⁹ Josip DETONI: Zagreb - Pashalne slike Anđelka Igreca, *Sveta Cecilija*, 86 (2016) 1/2, 44-45.

⁴⁰ 2010., *Crkvena glazba*, <https://glazba.biskupija-varazdinska.hr/zbor/marijini-obroci/2010/256> (pristup: 14. 9. 2021.)

„Bio je to veličanstven koncert koji je ostavio izvanredan dojam na sve posjetitelje, koji su došli zajedno s izvođačima velikodušno dati doprinos jednom konkretnom i plemenitom cilju.“⁴¹

Godine 2015. održana su dva koncerta: prvi tradicionalno u Varaždinu, a nekoliko dana kasnije isti program je izveden u čakovečkoj Crkvi sv. Antuna Padovanskog. Dvostruki koncert u Varaždinu i Čakovcu (Slika 15.) ponovno se dogodio i 2019. godine.

Slika 15. Koncert za Marijine obroke u Crkvi sv. Antuna Padovanskog u Čakovcu 2019. godine.

Varaždinske koncerte za Marijine obroke objedinjuje nekoliko specifičnosti. U sklopu održavanja koncertnog programa prisutnima se redovito predstavlja ovaj hvalevrijedan globalni projekt, njegove vizije i težnje, kao i uspješni rezultati. Također, kroz koncerte se proslavila pjesma *Upravi korake moje*, koja je postala svojevrsna himna te inicijative unutar Varaždinske biskupije. Ovaj uglazbljeni psalam izvodi se na kraju koncerata kada se svi prisutni izvođači okupe u veliki zbor. Izvođački sastav skladbe mijenja se ovisno o prilikama: većinom pjesmu izvodi solistica uz zbor i orkestar, a ponekad se pjesma izvodi samo u zbarsko-orkestralnom izvođačkom sastavu. U tom slučaju solistička dionica povjerena je prvim sopranima. Još jedna

⁴¹ Jasminka BAKOŠ-KOCIJAN: Marijini obroci 2011., *Crkvena glazba*, <https://glazba.biskupija-varazdinska.hr/marijini-obroci-2011-774/774> (pristup: 14. 9. 2021.)

posebnost je u tome da se koncerti svake godine izvode u svibnju, mjesecu posvećenom Djevici Mariji prema kojoj je nazvana inicijativa.

Valja napomenuti da su se i neke župne zajednice, prema uzoru na varaždinske koncerte, okušale u humanitarnoj organizaciji koncerata u povodu Marijinih obroka, a koji su također rezultirali pozitivnim ishodom. Tako su se Marijini obroci održavali u Župi Sračinec blizu Varaždina i u međimurskoj Župi svetog Jurja u Trnju.

6.3. Oratorij *Kralj David* u bivšoj varaždinskoj sinagogi

Slika 16. Izvedba oratorija *Kralj David* u bivšoj varaždinskoj sinagogi 2013. godine.

U svibnju 2013. godine Chorus angelicus, u to vrijeme zbor varaždinske katedrale, izveo je jedan od najizvođenijih oratorija 20. stoljeća: *Kralj David*, skladatelja Arthura Honeggera (Slika 16.). Izvedbu je pratio Orkestar Oružanih snaga Republike Hrvatske te solisti: Margareta Klobučar (sopran), Nikolina Virgej (alt), Josip Čajko (tenor) i Mateo Mikulić (dječji glas). U realizaciji izvedbe također su sudjelovali Rene Medvešek i Barbara Rocco, glumci HNK u Varaždinu, pod redateljskom palicom Ksenije Krčar, a za audio i video produkciju zaslužni su Ivan Mesek i Luka Bunić. Maestro Igrec ističe da je ovo zahtjevno izvođačko djelo posebno ostalo zapaženo u javnosti, pa čak do te mjere da su dnevne novine nosile naslov: „Koncert katoličkog zbora u sinagogi može učiniti više nego svi govori u Jasenovcu.“⁴² Organizaciji su pripomogli HNK u Varaždinu, Galerijski centar Varaždin, Vojni orkestar, Grad Varaždin, Varaždinska vatrogasna postrojba, nekoliko varaždinskih i čakovečkih škola, Židovska općina u Čakovcu te mnogi individualni podržavatelji. Detoni se na mrežnim stranicama osvrće na složenost zvorske izvedbe, govori o izazovima koji su stajali pred amaterskim zborom te o suočavanju s modernom glazbenom teksturom neuobičajenih harmonijskih nizova i neočekivanih modulacijskih pomaka.⁴³ Isti autor napominje da se u glazbenom vidu Chorus angelicus susreo s cijelom paletom glazbene složenosti - od gregorijanike do bitonalnosti.

6.4. Božićni oratorij u varaždinskoj katedrali

Potkraj prosinca 2014. godine *Božićni oratorij* skladatelja Johanna Sebastiana Bacha doživio je varaždinsku praizvedbu. Varaždinska biskupija, predvođena katedralnim orguljašem Višeslavom Jaklinom, i Koncertni ured Varaždin organizirali su koncert u suradnji s Gradom Varaždinom, Varaždinskom županijom, Glazbenom školom Varaždin i Varaždinskim kvartetom.⁴⁴ Na koncertu su izvedena samo prva tri (od ukupno šest) dijela oratorija, jer cjelovita izvedba traje tri sata, ali i zato jer prva tri dijela tvore tematsku cjelinu - Isusovo rođenje, navještenje Isusovog rođenja pastirima i pohod pastira Betlehemskejštalici.⁴⁵ Nastupili su domaći varaždinski i katedralni glazbenici okupljeni u Oratorijski consort Varaždin

⁴² A. IGREC: Crkvena glazba u Varaždinskoj biskupiji, 79.

⁴³ Josip DETONI: Honegger: *Kralj David*, *Chorus angelicus*, <https://chorusangelicus.hr/2013/05/honegger-kralj-david/> (pristup: 12. 9. 2021.)

⁴⁴ Bachov Božićni oratorij i domaće glazbene snage napunili varaždinsku Katedralu, *EVaraždin.hr*, <https://evaraždin.hr/kultura/bachov-bozicni-oratorij-i-varazdinske-glazbene-snage-napunili-varazdinsku-katedralu-313876/> (pristup: 13. 9. 2021.)

⁴⁵ Bachov Božićni oratorij i domaće glazbene snage napunili varaždinsku Katedralu, *EVaraždin.hr*, <https://evaraždin.hr/kultura/bachov-bozicni-oratorij-i-varazdinske-glazbene-snage-napunili-varazdinsku-katedralu-313876/> (pristup: 13. 9. 2021.)

i Komorni zbor Donum, kao i solisti Tamara Ivaniš (sopran), Sofija Cingula (alt), Josip Čajko (tenor), Vjekoslav Maltar (bas) i Hana Ilčić (anđeo).

Već sljedeće godine, dva dana nakon Božića, pod Jaklinovom dirigentskom i organizacijskom palicom, u varaždinskoj katedrali izveden je nastavak *Božićnog oratorija* iz 2014. godine (Slika 17.). Komorni zbor Donum i Oratorijski consort Varaždin, nepromijenjeni dio izvođačkog sastava, nastupili su uz druge soliste: Antoniu Dunjko, Natašu Antoniazzo, Josipa Čajka i Matiju Meića. Druga izvedba *Božićnog oratorija* sastojala se od prvog, petog i šestog dijela oratorija koji govore o rođenju Isusa, o mudracima koji se raspituju o novorođenomu Kralju te o mudracima koji pohode malog Isusa. Oba koncerta bila su izrazito posjećena te je događaj bio osobito važan za varaždinsku kulturnu i crkvenu zajednicu. O tome piše i u članku na gradskom portalu: „...vjerojatno se i ove godine radi o najvećem domaćem glazbenom projektu u gradu, ako izuzmemo Varaždinske barokne večeri.“⁴⁶

Slika 17. Izvedba *Božićnog oratorija* u varaždinskoj katedrali 2015. godine.

⁴⁶ Bachov Božićni oratorij u Varaždinskoj katedrali, *Varaždinske vijesti*, <https://www.varazdinske-vijesti.hr/drustvo/bachov-bozicni-oratorij-u-varazdinskoj-katedrali-2483> (pristup: 13. 9. 2021.)

6.5. Oratorij *Stvaranje svijeta* povodom 20. obljetnice Varaždinske biskupije

U povodu 20. obljetnice osnutka Biskupije, u svibnju 2017. godine biskupijski Ured za crkvenu glazbu organizirao je u varaždinskoj stolnoj crkvi slavljenički koncert. Oratorij *Stvaranje svijeta* skladatelja Josepha Haydna izveo je, i to prvi put u gradu Varaždinu, katedralni zbor Chorus angelicus uz pridružene članove župnog zbora Via Župe svetog Vida iz Varaždina, Zbora Župe svetog Stjepana iz Badena u Austriji te simfonijskog orkestra Savaria iz mađarskog grada Szombathelyja (Slika 18.). Uz veliki zbor i orkestar nastupili su solisti Margareta Klobučar (sopran), Franz Leitner (tenor) i Christoph Seidl (bas). Damjanić svjedoči o potpunosti katedrale do gotovo posljednjeg mjesta, o savršeno uvježbanom orkestru, divnim zborovima, fenomenalnim solistima, kao i o tome da je događaj trajao više od dva sata.⁴⁷

Slika 18. Izvedba oratorija *Stvaranje svijeta* u varaždinskoj katedrali 2017. godine.

⁴⁷ Goran DAMJANIĆ: Oratorij “Stvaranje” - J. Haydn povodom 20. obljetnice Varaždinske biskupije, *Hrvatsko društvo crkvenih glazbenika*, <https://crkvena-glazba.hr/oratorij-stvaranje-j-haydn-povodom-20-obljetnice-varazdinske-biskupije/> (pristup: 14. 9. 2021.)

6.6. Obljetnički adventsko-božićni koncert Zbora mladih Varaždinske biskupije

U prosincu 2017. u varaždinskoj katedrali održan je obljetnički koncert u povodu 20 godina od osnutka Varaždinske biskupije, a ujedno i 12. godine osnutka Zbora mladih Varaždinske biskupije (Slika 19.). U koncertu je sudjelovalo više od stotinu izvođača okupljenih u Varaždinski tamburaški orkestar i Zbor mladih Varaždinske biskupije. Posebnost velikog amaterskog zbora od 80-ak pjevača je u tome što su ga činili ne samo tadašnji članovi, već i bivši članovi Zbora mladih u proteklih 12 generacija. Osim tamburaškog orkestra, dio koncerta svirao je katedralni orguljaš Višeslav Jaklin na orguljama, a sudjelovala je i solistica, mezzosopranistica Sofija Cingula koja je u zboru dugogodišnja vanjska suradnica za vokalnu pedagogiju. U sklopu programa koncerta pjevale su se četveroglasne adventske i božićne pučke pjesme, što je pomalo neuobičajeno za zborove mladih koji obično pjevaju mladenački repertoar. Nakon koncerta predstavljen je dvostruki nosač zvuka pod nazivom *Advent i Božić u katedrali*, a svi prihodi od kupnje istog donirani su u humanitarne svrhe.⁴⁸

Slika 19. Obljetnički adventsko-božićni koncert Zbora mladih Varaždinske biskupije u varaždinskoj katedrali 2017. godine.

⁴⁸ Goran DAMJANIĆ: Veličanstvena izvedba Zbora mladih varaždinske katedrale i Varaždinskog tamburaškog orkestra, *Varaždinska biskupija*, <https://www.biskupija-varazdinska.hr/vijesti/velicanstvena-izvedba-zbora-mladih-varazdinske-katedrale-i-varazdinskog-tamburaskog-orkestra/28740> (pristup: 16. 9. 2021.)

6.7. Nosač zvuka *20 Ave Maria za 20 godina Varaždinske biskupije*

Nosač zvuka *20 Ave Maria za 20 godina Varaždinske biskupije* objavljen je u prosincu 2017. u čast 20. obljetnice osnutka Biskupije. Umjetnički projekt vodio je maestro Višeslav Jaklin, a kada se pribroje svi oni koji su bili uključeni u njegovu realizaciju, od prevoditelja, lektora, snimatelja pa do mons. Mrzljaka koji je napisao uvodnu riječ, ukupno angažiranih osoba bilo je više od stotinu.⁴⁹ Nosač zvuka sastoji se od pomno odabranih dvanaest solističkih i osam zbornih *Ave Maria*, s time da su čak sedam *Ave Maria* skladali domaći kompozitori. U višemjesečnom snimanju nosača zvuka sudjelovali su proslavljeni solisti: sopranistica Evelin Novak i bas-bariton Krešimir Stražanac, a za potrebe snimanja posljednje kompozicije, glasovite *Ave Marie* Antona Brucknera, oformljen je veliki zbor pod nazivom „Project choir 20“ u kojem se okupilo 60-ak biskupijskih pjevača. Ova skladba bila je izvedena i uživo, na promociji nosača (Slika 20.) u prosincu 2017. godine.⁵⁰

Slika 20. Promocija nosača zvuka *20 Ave Maria za 20 godina Varaždinske biskupije* u varaždinskoj katedrali 2017. godine.

⁴⁹ Goran DAMJANIĆ: “20 Ave Maria” kao poklon crkvenih pjevača i svirača za 20 godina Varaždinske biskupije, *Varaždinska biskupija*, <https://www.biskupija-varazdinska.hr/vijesti/20-ave-maria-kao-poklon-crkvenih-pjevaca-i-sviraca-za-20-godina-varazdinske-biskupije/27714> (pristup: 14. 9. 2021.)

⁵⁰ Goran DAMJANIĆ: “20 Ave Maria” kao poklon crkvenih pjevača i svirača za 20 godina Varaždinske biskupije, *Varaždinska biskupija*, <https://www.biskupija-varazdinska.hr/vijesti/20-ave-maria-kao-poklon-crkvenih-pjevaca-i-sviraca-za-20-godina-varazdinske-biskupije/27714> (pristup: 14. 9. 2021.)

6.8. Misa i obred biskupskog ređenja mons. Bože Radoša varaždinskog biskupa

Biskupsko ređenje mons. Bože Radoša (Slika 21.) održano je u studenom 2019. u varaždinskoj katedrali. Poseban je to događaj za Varaždinsku biskupiju jer je prvi put u povijesti varaždinske katedrale u njoj održano biskupsko ređenje. Svečanoj koncelebraciji prisustvovalo je oko 40 biskupa, više od 200 prezbitera, kao i mnoštvo đakona, redovnika i redovnica, važnih osoba iz javnog i političkog života te crkvenog naroda. Događaj je osobito važan i za biskupijsko crkveno zborovanje jer je liturgijsko pjevanje predvodio izrazito velik zbor sastavljen od više od stotinu pjevača. Bazu zbora činili su katedralni zborovi Chorus Dominicalis i Chorus liturgicus, Zbor mladih Varaždinske biskupije, a pridružili su im se članovi župnih zborova s područja cijele Biskupije. Velikim zborom dirigirao je Mislav Lucić, a orguljaška pratnja bio je maestro Višeslav Jaklin. Uz tradicionalne liturgijske pjesme na repertoaru misnog slavlja našle su se i poznate duhovne skladbe poput *Svrši stopi moje* Krsta Odaka, gregorijanske *Misse de Angelis*, Brucknerovog *Ecce sacerdos Magnus* te Händelove *Aleluje* koja je bila izvedena na hrvatski tekst.⁵¹

Slika 21. Biskupsko ređenje varaždinskog biskupa mons. Bože Radoša u varaždinskoj katedrali 2019. godine.

⁵¹ Mario KOPJAR: *Misa i obred biskupskog ređenja mons. Bože Radoša varaždinskog biskupa*, Varaždin: Ured za liturgijski pastoral i sakralnu arhitekturu, 2019, 31-76.

7. INTERPRETACIJA DJELA: ANĐELKO IGREC: *UPRAVI KORAKE MOJE*

U daljnjem tekstu predstavljen je dio zbornog stvaralaštva varaždinskog skladatelja duhovne glazbe Anđelka Igreca. Bit će riječi o skladbi *Upravi korake moje*, zatim o glazbenim interpretacijama u sklopu koncerata za Marijine obroke i ostalim poznatim izvedbama, a na kraju će skladba biti prikazana u vidu interpretativne analize.

7.1. O djelu *Upravi korake moje*

Skladbu *Upravi korake moje* skladao je Anđelko Igrec, varaždinski skladatelj, dirigent, katedralni orguljaš i ravnatelj Ureda za crkvenu glazbu Varaždinske biskupije. Tekst skladbe preuzet je iz biblijske Knjige psalama, točnije iz Psalma broj 17 te redaka 5-8. Skladba je više puta izvođena, no objavljena je 2014. godine u zbirci *Pjesme štovanja i hvale*, koju čini 18 uglazbljenih biblijskih tekstova skladanih za četveroglasni mješoviti zbor uz klavirsku pratnju. *Upravi korake moje* nedvojbeno je najpoznatija pjesma iz zbirke, zahvaljujući varaždinskim koncertima za Marijine obroke. Pjesma je, kao i sve ostale *Pjesme štovanja i hvale*, prije svega namijenjena susretima, molitvama i misama s mladima.⁵²

Skladba *Upravi korake moje*, kako je već spomenuto, u objavljenoj zbirci obrađena je za solo sopran i četveroglasni zbor uz klavirsku pratnju. Pjesma je obrađena i za orkestar u sastavu: flauta, oboa, klarinet, fagot, horna, trube, tromboni, udaraljke, harfa, klavir i gudači, a orkestralne izvedbe osobito su vezane uz koncerte za Marijine obroke. Skladba traje nešto više od četiri minute.

7.2. Glazbena interpretacija u izvedbi zborova i sastava

Mnogo zborova okupljenih u jedan zajednički otpjevalo je skladbu u sklopu koncerata za Marijine obroke pa se zato najviše zbornih glazbenih interpretacija veže upravo uz ove koncerte. Skladba se većinom izvodila uz solo sopran, ali postoji nekolicina izvedba u kojima je solistička dionica bila povjerena prvim sopranima. U nastavku su spomenuti zborovi i sastavi koji su uz Varaždinski komorni orkestar i maestra Anđelka Igreca izvodili *Upravi korake moje*:

- 2010. – Chorus angelicus

⁵² Anđelko IGREC: *Pjesme štovanja i hvale*, Zagreb: Glas Koncila, Varaždin: Varaždinska biskupija, 2017, 106.

- 2011. – Chorus angelicus, dječji zbor Hosana Župe sv. Josipa iz Varaždina, zbor mladih Eshaton iz Močila i djevojački zbor Gimnazije dr. Ivana Kranjčeva iz Đurđevca
- 2012. – Chorus angelicus, Pjevačko društvo Arka, zborovi varaždinskih župa: Mješoviti zbor Donum iz Župe sv. Nikole, Zbor mladih Via iz Župe sv. Vida, zbor mladih iz Župe sv. Josipa i zbor mladih Župe sv. Fabijana i Sebastijana
- 2013. – Dječji zbor Glazbene škole u Varaždinu, Mješoviti zbor Glazbene škole u Varaždinu, Djevojački zbor Glazbene škole u Varaždinu i Pjevački zbor Josip Vrhovski iz Nedelišća
- 2014. – Chorus angelicus, dječji zbor II. osnovne škole iz Varaždina, Mješoviti pjevački zbor KUD-a Rudolf Rajter iz Ivanca i Zbor mladih Varaždinske biskupije
- 2015. – Chorus angelicus, dječji zbor Župe sv. Nikole biskupa iz Čakovca, pjevački zbor Osnovne škole Petrijanec i Pjevački zbor Josip Štolcer Slavenski iz Čakovca
- 2017. – Chorus angelicus, Nonet Donum, Zbor mladih Via iz Župe sv. Vida, Dječji zbor osnovne škole Vinica i Zbor mladih Varaždinske biskupije
- 2019. – Ženska vokalna skupina Stridonne iz Štrigove, mješoviti zbor Župe sv. Jurja na Bregu, Zbor mladih Via iz varaždinske Župe sv. Vida, dječji zbor Uršuline zvjezdice iz Varaždina i dječji zbor Župe sv. Jelene Križarice iz Šenkovca.

Skladba je često na repertoaru javnih koncerata i privatnih svečanosti te se ne može sa sigurnošću utvrditi svaka njena izvedba, kao i izvođački sastav. Bila je otpjevana izvan grada Varaždina, Varaždinske biskupije pa čak i izvan granica Republike Hrvatske, a još neke poznate izvedbe vežu se uz sljedeće zborove i crkve:

- U kolovozu 2014. skladbu su izveli zborovi Chorus angelicus i Zbor mladih Via na otoku Mljetu kod Crkve svetog Pavla u Babinom Polju.
- U studenom 2014. skladba je izvedena na koncertu Chorusa angelicusa i Varaždinskog komornog orkestra u varaždinskoj katedrali.
- U veljači 2018. skladbu je uz Chorus angelicus izvodio dječji zbor Župe sv. Jelene Križarice u istoimenoj Crkvi sv. Jelene Križarice u Šenkovcu.
- U lipnju 2018. skladba je bila izvedena na koncertu Chorusa angelicusa u Austrijskom gradu Badenu u Crkvi svetog Stjepana.
- U srpnju 2018. skladbu je izvodio Zbor mladih Varaždinske biskupije na mladoj misi svećenika Marka Domitera u Crkvi Majke Božje Snježne u Trnovcu Bartolovečkom.

- U listopadu 2020. Chorus angelicus je izveo skladbu na Danima Milka Kelemena u Slatini u Župnoj crkvi bl. Ivana Merza.

7.3. Interpretativna analiza djela

Interpretativna analiza skladbe *Upravi korake moje* predstavljena je kroz zaokružene dijelove skladbe i na kraju je popraćena notnim zapisom. Skladba je tajanstvenog, dostojanstvenog i molitvenog ugođaja. Zborska i solo dionica ravnopravne su, međusobno se nadopunjuju, a instrumentalna dionica je u ulozi pratnje.

Uvodni instrumentalni dio traje osam taktova i nosi oznaku za način izvođenja „smireno“. Uvod, sviran u tihoj, a zatim u srednje glasnoj dinamici popraćen postupnim pojačavanjem kroz šest taktova i stišavanjem kroz dva takta odiše pobožnošću, nježnošću i sentimentalnošću. Riječi uglazbljenog psalma mogu se tumačiti kao molitva i razgovor s Bogom, stoga možemo pretpostaviti da ova uvodna meditacija služi kao svojevrsna duhovna priprema za molitvu, tj. za susret s Bogom.

Temu s tekstom (u notnom zapisu označeno s „A“) donosi solo dionica soprana u tihoj dinamici, a u instrumentalnoj pratnji, izuzev linije basa, osjete se stabilni pedalni tonovi (tzv. unutarnji pedalni tonovi) koji pridonose intimnoj atmosferi, upravo onoj atmosferi koja podsjeća na ulazak u molitvu. S obzirom na to da je dinamika tiha, to može simbolizirati šapat kojim se osoba obraća Bogu te na svjesnost osobe koliko je nesigurna, malena i ograničena bez Njegove ruke vodilje. U iznošenju teme mogu se vidjeti neke zanimljivosti vezane uz povezanost teksta i melodije. Tekst „Upravi korake moje“ pjevan je na jednom tonu, što podsjeća na to da osoba koja se obraća Bogu korača zemaljskom dimenzijom. Kada je riječ o putevima Njegovim (u tekstu skladbe čitamo „putima svojim“) melodijska linija naglo skoči za interval kvarte, što može ukazivati na to da su Njegovi putevi iznad naših, u nebeskoj dimenziji. Tekst „na tvojim stazama“ uglazbljen je valovito, tj. u sekundnim pomacima na način da se svaki slog u odnosu na prethodni pjeva sekundu više ili niže. To može simbolizirati Božje staze koje nisu jednostavne i ravne, već krivudave. Kada osoba moli „prikloni uho svoje“ melodija se kreće silazno, što bi značilo da Uzvišeni treba prignuti glavu i poslušati molbu, a odmah zatim kada ga se moli „čuj riječi moje“ melodija se kreće uzlazno, čime se dobije jedinstvena slika: Bog priklanja uho svoje, a čovjek se približava Njemu da bi mu s pouzdanjem govorio na uho. Promišljajući o toj slici uočava se komunikacija koja se ne događa licem u lice kao što je to

slučaj kod većine osobnih razgovora. Ona se ostvaruje kroz blizak susret pričanja na uho kao što to običava biti kod prijatelja i bliskih osoba. Istodobno se u dinamici događa postupno pojačavanje koje ukazuje na to da osoba govori sve glasnije jer želi da se čuje njezin glas i da joj se usliši molba koja slijedi.

Osoba, sada već ohrabrena u molitvi, samopouzđano progovara u srednje glasnoj dinamici (u notnom zapisu označeno s „**B**“): „Proslavi na meni dobrotu svoju ti koji izbavljaš od dušmana“. Melodijska linija ove glazbene misli proteže se između tonova a^1 i d^2 , što je više u odnosu na melodijsku liniju sljedeće misli „ti koji izbavljaš one koji ti se utječu“, koja se proteže između tonova c^1 i g^1 . U kontrastu dvije melodijsko-tekstualne cjeline stvara se još jedna slika. Kada je riječ o Božjoj dobroti i njegovom izbavljanju od neprijatelja, viši tonovi ukazuju na pogled prema gore, tj. pogled prema Bogu i njegovim plemenitim djelatnostima, a kada je riječ o izbavljanju onih koji se Njemu utječu taj pogled je u nižoj melodijskoj liniji spušten i fokusiran na čovjeka. U toj drugoj misaonoj cjelini čovjek svjedoči da se Njemu utječe u prostoru niže, tj. zemaljske dimenzije i da svojim utjecanjem želi biti dio Njegove dobrote i plemenitih radnji.

Slijedi zbarski dio (u notnom zapisu označen s „**C**“) u kojem ženske dionice u jednoglasju ponavljaju tekst i melodiju s početka skladbe, a muški glasovi ih prate u kontrapunktu, također jednoglasno. Uključivanjem zbora postupno se pojačava doživljaj molitve te se polako izlazi iz duboke intimnosti koja se istodobno razvija u veličanstvenost. Slušajući mušku dionicu pjevanu na jednom tonu dobiva se dojam stabilnosti i postojanosti u duhovnom uzdizanju. Ovaj dio ne donosi novitete u melodijskoj liniji, ali donosi novi tekst: „čuvaj me k'o zjenicu oka, sakrij me u sjenu krila svojih!“

Početak sljedećeg dijela (u notnom zapisu označeno s „**D**“), nakon dinamičkog rasta ujedinjuju se svi izvođači, pri čemu zbor u ulozi pratnje podržava solo dionicu. U tekstualnom i melodijskom kontekstu ne događa se ništa novo, no tu je molitva već kulminirala u čvršću i hrabriju. Svi izvođači tako ujedinjeni kreću se prema prividnom završavanju skladbe. U posljednjem taktu doznaje se da molitvi ipak nije kraj, a to dokazuje crescendo u instrumentalnoj dionici kojim se iznenada pojačava doživljaj napetosti. U postupnom dinamičkom rastu koji traje samo jedan takt priprema se vrhunac skladbe i modulacija u novi tonalit.

Modulacija iz G-dura u B-dur izvršena je preko kromatske tercne srodnosti na način da je iz akorda $d-fis-a$ zadržan ton d , ton fis se razriješio u f , a ton a je preuzeo funkciju vođice na ton

b - temeljni ton novog tonaliteta. Još jedan znak da ovaj takt nije kraj kompozicije bila je prohodna septima na drugu dobu.

Modulacijom u viši tonalitet postigao se efekt uzvišenije, strastvenije i pouzdanije molitve. Gotovo kao da se čovjek srdačno želi približiti nebu i kao da želi još više biti u Božjoj blizini. Tu zbor preuzima glavno donošenje tematskog materijala (u notnom zapisu označeno s „**E**“ i „**F**“), dok solo dionica pjeva jednu kontra melodiju u svom najvišem registru kako bi sve zajedno bilo još svečanije. Skladba se u ovim dijelovima izvodi u glasnoj dinamici, a gledajući iz aspekta molitve tu je ona odrješita, samouvjerena i nepokolebljiva.

Postupnim dinamičkim ublažavanjem kroz tri takta pripremljen je meditativni dio (u notnom zapisu označen s „**G**“) u kojemu zbor u tihoj dinamici opet preuzima ulogu pratnje, a ugođaj je idiličan, tj. kontrastan je u odnosu na ugođaj prethodnih dijelova skladbe. Zatim, uslijed stalozene atmosfere slijedi neočekivani i veliki dinamički rast iz *piano* u *forte*. Tu je riječ o još jednom vrhuncu, a razvidno je i zašto. Uviđa se da se u tom dijelu posljednji put Bogu upućuje molitva „Proslavi na meni dobrotu svoju“. Ova misao, kao što je prethodno spomenuto, popraćena je pogledom u nebo prema Gospodinu koji je dobar i plemenit, stoga ova melodijsko-tekstualna cjelina izvođena u glasnoj dinamici simbolizira čovjekov posljednji vapaj i njegovu srdačnu želju da mu Uzvišeni pruži dio svojih dobara.

Skladba završava (u notnom zapisu označeno s „**Meno mosso**“) u vrlo tihoj dinamici trostrukim ponavljanjem teksta „Upravi korake moje...“. Tu završava i molitvena meditacija koja se postupno umiruje i pretvara u šapat. Taj trostruki šapat odgovara biblijskoj simbolici broja 3, a s obzirom na to da je ovdje riječ o molitvi upućenoj trojedinom Bogu, može se protumačiti kao da se čovjek pojedinačno obraća nebeskom Ocu, Sinu i Duhu Svetomu.

Skladba, gledajući iz formalnog aspekta, dvodijelnog je oblika. Prvu cjelinu čini dio skladan u G-duru, točnije dio kompozicije do takta 48. Od takta 49 do kraja je drugi dio.

Dva su glavna ritmička motiva koji se opetovano ponavljaju.

Prvi iz takta 9:

U - pra - vi ko - ra - ke mo - je pu - ti - ma

I drugi iz takta 21:

Pro - sla - vi na me - ni do - bro - tu svo - ju

U prvom i u drugom dijelu pojavljuju se u formi ABAB, a u završnom *meno mosso* dijelu se motiv A ponavlja tri puta.

Upravi korake moje

Ps 17, 5-8
Anđelko Igrec

rit. . . .

Smireno $\text{♩} = 52$

Klavir

The piano introduction is in 2/2 time with a key signature of one sharp (F#). It consists of two systems of music. The first system starts with a piano (*p*) dynamic and features a melody in the right hand with a slur over the first two measures, followed by a mezzo-forte (*mf*) section. The second system continues the *mf* section with a similar melodic structure. The bass line provides a steady accompaniment with chords and moving lines.

9 **A** Solo *p*

U - pra-vi ko-ra-ke mo-je pu - ti-ma svo-jim, da ne za-drh-te mo-je

This system contains the first line of the vocal melody and its piano accompaniment. The vocal line begins at measure 9 with a piano (*p*) dynamic and includes a triplet of eighth notes. The piano accompaniment features a steady eighth-note bass line and chords in the right hand, with a mezzo-forte (*mf*) dynamic marking. The lyrics are: "U - pra-vi ko-ra-ke mo-je pu - ti-ma svo-jim, da ne za-drh-te mo-je".

14

no-ge na tvo-jim sta-za-ma, pri-klo-ni u - ho svo-je i čuj rije-či

This system contains the second line of the vocal melody and its piano accompaniment. The vocal line starts at measure 14 with a piano (*p*) dynamic and includes a triplet of eighth notes. The piano accompaniment continues with a steady eighth-note bass line and chords in the right hand, with a mezzo-piano (*mp*) dynamic marking. The lyrics are: "no-ge na tvo-jim sta-za-ma, pri-klo-ni u - ho svo-je i čuj rije-či".

20 *mf* **B**

mo - je! Pro - sla - vi na me - ni do - bro - tu svo - ju ti ko - ji iz - bav - ljaš

24

od duš - ma - na, ti ko - ji iz - bav - ljaš o - ne ko - ji ti se u - tje - ču.

29 **C** Zbor *p*

U - pra - vi ko - ra - ke mo - je pu - ti - ma svo - jim, da ne za - drh - te mo - je

p

U - pra - vi ko - ra - ke mo - je!

mf

34

no - ge na tvo-jim sta-za-ma, _____ ču-vaj me k'o zje-ni - cu o-ka,

...mo - je ne za-drh - te no - ge, ču - vaj, ču - vaj me,

39

D *f*

Pro-sla - vi na me-ni do-bro - tu svo-ju ti ko-ji iz-bav-ljaš

sa-krij me u sje-nu kri - la svo-jih! *mf* Aaa... Aaa...

sa - krij me! *mf*

44

mf 3 3

od duš-ma-na, ti ko-ji iz-bav-ljaš o-ne ko-ji ti se u-tje-ču.

p Uuu...

p

49 **E**

f 3

U - pra-vi ko-ra-ke mo-je pu-ti-ma svo jim,

mf 3 *f* U-pra-vi ko-ra-ke mo-je pu-ti-ma svo-jim, da ne za-drh-te mo-je

mf 3 *f*

mf *f*

54

da ne za-drh-te mo-je no - ge na tvo jim sta - za-

no-ge na tvo-jim sta-za-ma, pri-klo-ni u - ho svo-je i čuj rije-či

60

ma! Aaa... Aaa...

mo - je! Pro-sla - vi na me - ni do-bro - tu svo-ju ti ko - ji iz - bav-ljaš

Ped. Ped. Ped. Ped. Ped.

64

od duš-ma-na, ti ko-ji iz-bav-ljaš o-ne ko-ji ti se u-tje-ču.

u - tje - ču.

p

pp

69

p **G**

U-pra-vi ko-ra-ke mo-je pu-ti-ma svo-jim, da ne za-drh-te mo-je no-ge na tvo-jim

p

Aaa... Aaa...

pp

pp

75

sta-za-ma, _____ ču-vaj me k'o zje-ni-cu o-ka, sa-krij me u sje-nu kri-la svo-jih!

Uuu... _____ uuu...aaa....

81

f Pro-sla - vi na me-ni do-bro - tu svo - ju ti ko-ji iz - bav-ljaš od duš - ma-na,

f Aaa... _____ Aaa... _____

f Pro-sla - vi na me-ni do-bro - tu svo - ju ti ko-ji iz - bav-ljaš od duš - ma-na,

f _____ Ped. _____

Aaa... _____ Aaa... _____

f _____ Ped. _____

85 *mf* *rall.* *p* **Meno mosso**

ti ko-ji iz-bav-ljaš o-ne ko-ji ti se u-tje-ču. U - pra-vi ko-ra-ke

mf *p*

Aaa... Uuu...

mf *pp*

Aaa...

90 *pp* *rall.*

mo- je... U - pra-vi ko-ra-ke mo- je... U - pra-vi ko-ra-ke mo- je...

Uuu... Uuu...

pp

8. ZAKLJUČAK

Nedvojbeno je da je Varaždinska biskupija u svoje 24 godine postojanja ispisala hvalevrijednu povijest zbornskog djelovanja, a varaždinska katedrala najčešće bila počivalište biskupijskim zbornskim susretima, koncertima duhovne glazbe i liturgijskim svečanostima. Osvrćući se na zbornsku aktivnost žitelja Biskupije, a posebno onih okupljenih u župne i katedralne zborove, uviđa se angažiranost, požrtvornost i nesebičnost u korištenju vlastitih potencijala. Taj trud i zalaganje, potkrijepljeni kreposnim namjerama, izuzetno su pridonijeli razvoju zbornske glazbe Varaždinske biskupije.

Razvitak biskupijskih zbornskih aktivnosti ne bi bio plodonosan da nije bilo kompetentnih pojedinaca koji su sustavno radili na podizanju vrsnoće zbornske glazbe i njene interpretacije. Među njima je svakako, iznimno zaslužan za razvoj crkvene glazbe u Biskupiji, maestro Anđelko Igrec. Njegova glazbena djelatnost u stolnoj crkvi utjecala je na glazbu u okolnim župnim crkvama, a njegov predan rad glazbeni je amaterizam vodio prema osvajanju velikih koncertnih djela klasične glazbe:

Drugi Vatikanski sabor u svojoj konstituciji o svetoj liturgiji (SC 112.), vezano uz sakralnu glazbu, posebno ističe važnost stolnih crkava u brižnom čuvanju i njegovanju blaga sakralne glazbe. Izrijeком se spominju gregorijanski koral, polifonija, pučko vjersko pjevanje, glazbena izobrazba, orgulje i druga glazbala, povećavanje tog blaga skladanjem novih djela. U mladoj Varaždinskoj biskupiji pokušavali smo u djelo provesti taj koncilski program imajući na umu svrhu toga: "slavu Božju i posvećenje vjernika." Pritom smo svjedoci da je katedralna crkvena glazba uzor župama diljem biskupije i izvan nje te da je majka svih crkava jedne biskupije mjesto na kojem se posebno pomno privlači pjevače, radi se s njima i oduševljava za čitavo blago crkvene glazbe. (Anđelko Igrec, 2021)

Ovaj rad napisan je u godini planiranja jubilarne 25. obljetnice osnutka Varaždinske biskupije. Autorica rada s pouzdanjem tvrdi da će se u bliskoj, a vrlo vjerojatno i u daljnjoj budućnosti na razini Biskupije održavati velike svečanosti i vrijedni projekti kroz koje će se zbornska glazba Varaždinske biskupije nastaviti razvijati i kroz plemenite ciljeve usavršavati.

LITERATURA

BAKOŠ-KOCIJAN, Jasminka: Varaždin - Biskupijski festival Svete Cecilije, *Sveta Cecilija*, 78 (2008) 3/4, 45-45.

BAKOŠ-KOCIJAN, Jasminka: Varaždin - Festival Svete Cecilije, *Sveta Cecilija*, 78 (2008) 1/2, 49-49.

BAKOŠ-KOCIJAN, Jasminka, KOPJAR, Mario, BOBOVEC, Damir: Proslava zaštitnice sv. Cecilije, u: Mario Kopjar (ur.): *Sakralna baština Varaždina*, Varaždin: Varaždinska biskupija, 2016, 198-199.

CESAR, Vladimir, GOTAL, Irena, TREŠČEC, Anita: *Trag dobrote: 20 godina Varaždinske biskupije (katalog izložbe)*, Varaždin: Varaždinska biskupija, 2017.

ČIRKO, Fra Mile: Vijesti iz biskupija: Zlatna harfa, Humac '98, *Sveta Cecilija*, 68 (1998) 3, 85-86.

DETONI, Josip: Zagreb - Pashalne slike Anđelka Igreca, *Sveta Cecilija*, 86 (2016) 1/2, 44-45.

DUDAŠEK, Siniša: Pastoral Duhovnih zvanja, u: Krunoslav Novak (ur.): *Činiti dobro: Zbornik u čast mons. Josipu Mrzljaku u povodu 75. obljetnice života, 50. obljetnice svećeništva i 20. obljetnice biskupstva*, Varaždin: Varaždinska biskupija, 2020, 67-72.

IGREC, Anđelko: Crkvena glazba u Varaždinskoj biskupiji, u: Krunoslav Novak (ur.): *Činiti dobro: Zbornik u čast mons. Josipu Mrzljaku u povodu 75. obljetnice života, 50. obljetnice svećeništva i 20. obljetnice biskupstva*, Varaždin: Varaždinska biskupija, 2020, 79-85.

IGREC, Anđelko: *Pjesme štovanja i hvale*, Zagreb: Glas Koncila, Varaždin: Varaždinska biskupija, 2017.

KOPJAR, Mario: *Misa i obred biskupskog ređenja mons. Bože Radoša varaždinskog biskupa*, Varaždin: Ured za liturgijski pastoral i sakralnu arhitekturu, 2019.

MARIČIĆ, Ivana: Varaždinski ansambli, orkestri i glazbena škola u Varaždinu na varaždinskim baroknim večerima, *Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždin*, vol. (2016) 27, 159-167.

PERČIĆ, Antun: 20 godina Varaždinske biskupije, u: Vladimir Cesar, Irena Gotal, Anita Treščec (ur.): *Trag dobrote: 20 godina Varaždinske biskupije (katalog izložbe)*, Varaždin: Varaždinska biskupija, 2017, 11-13.

UREDNIŠTVO: Varaždin: Praizvedba Oratorija "Pashalne slike" mo. Anđelka Igreca, *Sveta Cecilija*, 77 (2007) 3/4, 33-34.

Internetski izvori

BAKOŠ-KOCIJAN, Jasminka: Marijini obroci 2011., *Crkvena glazba*, <https://glazba.biskupija-varazdinska.hr/marijini-obroci-2011-774/774> (pristup: 14. 9. 2021.)

DAMJANIĆ, Goran: "20 Ave Maria" kao poklon crkvenih pjevača i svirača za 20 godina Varaždinske biskupije, *Varaždinska biskupija*, <https://www.biskupija-varazdinska.hr/vijesti/20-ave-maria-kao-poklon-crkvenih-pjevaca-i-sviraca-za-20-godina-varazdinske-biskupije/27714> (pristup: 14. 9. 2021.)

DAMJANIĆ, Goran: Oratorij "Stvaranje" - J. Haydn povodom 20. obljetnice Varaždinske biskupije, *Hrvatsko društvo crkvenih glazbenika*, <https://crkvena-glazba.hr/oratorij-stvaranje-j-haydn-povodom-20-obljetnice-varazdinske-biskupije/> (pristup: 14. 9. 2021.)

DAMJANIĆ, Goran: Veličanstvena izvedba Zbora mladih varaždinske katedrale i Varaždinskog tamburaškog orkestra, *Varaždinska biskupija*, <https://www.biskupija-varazdinska.hr/vijesti/velicanstvena-izvedba-zbora-mladih-varazdinske-katedrale-i-varazdinskog-tamburaskog-orkestra/28740> (pristup: 16. 9. 2021.)

DETONI, Josip: Honegger: Kralj David, *Chorus angelicus*, <https://chorusangelicus.hr/2013/05/honegger-kralj-david/> (pristup: 12. 9. 2021.)

2010., *Crkvena glazba*, <https://glazba.biskupija-varazdinska.hr/zbor/marijini-obroci/2010/256> (pristup: 14. 9. 2021.)

Bachov Božićni oratorij i domaće glazbene snage napunili varaždinsku Katedralu, *EVaraždin.hr*, <https://evaraždin.hr/kultura/bachov-bozicni-oratorij-i-varazdinske-glazbene-snage-napunili-varazdinsku-katedralu-313876/> (pristup: 13. 9. 2021.)

Bachov Božićni oratorij u Varaždinskoj katedrali, *Varaždinske vijesti*, <https://www.varazdinske-vijesti.hr/drustvo/bachov-bozicni-oratorij-u-varazdinskoj-katedrali-2483> (pristup: 13. 9. 2021.)

Festival Dobrog Pastira, *Crkvena glazba*, <https://glazba.biskupija-varazdinska.hr/festivali-i-koncerti/festival-dobrog-pastira/207> (pristup: 8. 9. 2021.)

Festival sv. Cecilije, *Crkvena glazba*, <https://glazba.biskupija-varazdinska.hr/festivali-i-koncerti/festival-sv-cecilije/206> (pristup: 7. 9. 2021.)

Festival sv. Cecilije 2010., *Crkvena glazba*, <https://glazba.biskupija-varazdinska.hr/festivali-i-koncerti/festival-sv-cecilije/fest-2010/festival-sv-cecilije-2010/279> (pristup: 8. 9. 2021.)

Kategorija: Nosači zvuka, *Chorus angelicus*, <https://chorusangelicus.hr/kategorija/nasa-izdanja/nosac-zvuka/> (pristup: 10. 9. 2021.)

O festivalu, *Varaždinske barokne večeri*, <https://vbv.hr/o-festivalu/#naslovni-tekst> (pristup: 10. 9. 2021.)

O nama, *Crkvena glazba*, <https://glazba.biskupija-varazdinska.hr/o-nama/189> (pristup: 7. 9. 2021.)

O zboru, *Chorus angelicus*, <https://chorusangelicus.hr/o-zboru/> (pristup 10. 9. 2021.)

Povijest Zlatne harfe, *Crkvena glazba*, <https://glazba.biskupija-varazdinska.hr/djeca-i-mladi/zlatna-harfa/povijest-zlatne-harfe-331/331> (pristup: 8. 9. 2021.)

Smještaj i ustroj biskupije, *Varaždinska biskupija*, <https://www.biskupija-varazdinska.hr/biskupija/povijest-biskupije/smjestaj-i-ustroj-biskupije/3878> (pristup: 6. 9. 2021.)

Svečana misa zahvalnica u povodu završetka 50tih Varaždinskih baroknih večeri. Chorus Dominicalis, *Varaždinske barokne večeri*, <https://vbv.hr/27-09-svecana-misa-zahvalnica/> (pristup: 12. 9. 2021.)

Varaždin - Zbor varaždinske katedrale „Chorus liturgicus“, *Crkvena glazba*, <https://www.glazba.biskupija-varazdinska.hr/zborovi-i-sastavi/zborovi-i-sastavi-varazdinske-biskupije/varazdin-zbor-varazdinske-katedrale-chorus-liturgicus/1028> (pristup: 11. 9. 2021.)

Zbor mladih Varaždinske biskupije (ZMVB), *Varaždinska biskupija*, <https://www.biskupija-varazdinska.hr/pastoral-i-djelatnosti/udruge/zbor-mladih-varazdinske-biskupije-zmvp/3920> (pristup: 9. 9. 2021.)

PRILOZI

Slika 1. Apostolsko pismo *Clarorum sanctorum*, CESAR, Vladimir, GOTAL, Irena, TREŠČEC, Anita: *Trag dobrote: 20 godina Varaždinske biskupije (katalog izložbe)*, Varaždin: Varaždinska biskupija, 2017, 16.

Slika 2. Katedrala Uznesenja Blažene Djevice Marije na Nebo, <https://www.tourism-varazdin.hr/grad-zvonika/> (pristup: 7. 9. 2021.)

Slika 3. Karta Varaždinske biskupije, https://www.biskupija-varazdinska.hr/UserDocsImages/images/BISKUPIJA/Karta_biskupije_i_dekanata_2017/karta_biskupije_2017.jpg (pristup: 6. 9. 2021.)

Slika 4. Grb Varaždinske biskupije, https://hr.wikipedia.org/wiki/Vara%C5%BEdinska_biskupija#/media/Datoteka:Varazdinska_biskupija-grb.JPG (pristup: 7. 9. 2021.)

Slika 5. Varaždinski skladatelj, dirigent i katedralni orguljaš Anđelko Igrec, <https://chorusangelicus.hr/maestro/> (pristup: 7. 9. 2021.)

Slika 6. Zbor varaždinske katedrale Chorus liturgicus u varaždinskoj katedrali 2012. godine, <https://www.biskupija-varazdinska.hr/vijesti/25-obljentnica-zbora-chorus-liturgicus-varazdinske-katedrale/1155> (pristup: 12. 9. 2021.)

Slika 7. Mješoviti pjevački zbor Chorus angelicus u varaždinskoj katedrali 2019. godine, <https://chorusangelicus.hr/2019/10/nasih-prvih-dvadeset-godina/> (pristup: 10. 9. 2021.)

Slika 8. Zbor varaždinske katedrale Chorus Dominicalis u varaždinskoj katedrali 2019. godine, <https://www.hia.com.hr/iseljenistvo/hrvatske-misije/item/11442-s-koncerta-uoci-biskupskog-redenjamins-boze-radosa> (pristup: 10. 9. 2021.)

Slika 9. Zbor mladih Varaždinske biskupije u varaždinskoj katedrali 2019. godine, <https://www.biskupija-varazdinska.hr/vijesti/krizu-sveti-korizmeni-koncert-zbora-mladih-varazdinske-biskupije/39088> (pristup: 9. 9. 2021.)

Slika 10. Mješoviti zbor učenika Glazbene škole u Varaždinu u varaždinskoj katedrali na Varaždinskim baroknim večerima 2018. godine, <https://www.tportal.hr/kultura/clanak/podjelom-nagrada-i-koncertom-darovitih-ucenika-glazbene-skole-zavrstile-48-varazdinske-barokne-veceri-20181004> (pristup: 10. 9. 2021.)

Slika 11. Festival svete Cecilije u varaždinskoj katedrali 2018. godine, <https://www.biskupija-varazdinska.hr/vijesti/na-nedjelju-krista-kralja-u-varazdinskoj-katedrali-odrzan-festival-svete-cecilije/36746> (pristup: 8. 9. 2021.)

Slika 12. Festival Dobrog Pastira u Đurđevcu 2018. godine, <https://prigorski.hr/durdevac-odrzan-13-festival-dobroga-pastira/> (pristup: 8. 9. 2021.)

Slika 13. Zlatna harfa u Čakovcu 2019. godine, <https://emedjimurje.net.hr/vijesti/drustvo/3452549/foto-vise-od-pet-stotina-djece-pjevalo-i-radovalo-se-u-kristu-na-19-festivalu-zlatna-harfa-u-cakovcu/> (pristup: 8. 9. 2021.)

Slika 14. Festival duhovne glazbe Duga u Ludbregu 2021. godine, <https://ika.hkm.hr/galerije/foto-festival-duga-u-ludbregu/?returnUrl=https%3A%2F%2Fika.hkm.hr%2Fnovosti%2Fodrzan-25-festival-duhovne-glazbe-duga%2F> (pristup: 9. 9. 2021.)

Slika 15. Koncert za Marijine obroke u Crkvi sv. Antuna Padovanskog u Čakovcu 2019. godine, <https://www.biskupija-varazdinska.hr/vijesti/marijini-obroci-u-varazdinu-i-cakovcu/39140> (pristup: 14. 9. 2021.)

Slika 16. Izvedba oratorija *Kralj David* u bivšoj varaždinskoj sinagogi 2013. godine, <https://chorusangelicus.hr/2013/05/honegger-kralj-david/> (pristup: 12. 9. 2021.)

Slika 17. Izvedba *Božićnog oratorija* u varaždinskoj katedrali 2015. godine, <https://www.biskupija-varazdinska.hr/vijesti/u-varazdinskoj-katedrali-izveden-velicanstven-bachov-bozicni-oratorij/13063> (pristup: 13. 9. 2021.)

Slika 18. Izvedba oratorija *Stvaranje svijeta* u varaždinskoj katedrali 2017. godine, <https://chorusangelicus.hr/2017/05/publika-uzivalu-u-haydnovom-oratoriju-stvaranje-u-sklopu-proslave-20-godisnjice-varazdinske-biskupije/> (pristup: 14. 9. 2021.)

Slika 19. Obljetnički adventsko-božićni koncert Zbora mladih Varaždinske biskupije u varaždinskoj katedrali 2017. godine, <https://www.biskupija-varazdinska.hr/vijesti/velicanstvena-izvedba-zbora-mladih-varazdinske-katedrale-i-varazdinskog-tamburaskog-orkestra/28740> (pristup: 16. 9. 2021.)

Slika 20. Promocija nosača zvuka *20 Ave Maria za 20 godina Varaždinske biskupije* u varaždinskoj katedrali 2017. godine, <https://www.biskupija-varazdinska.hr/vijesti/20-ave->

SAŽETAK

Varaždinska biskupija, iako vrlo mlada, u svoje 24 godine postojanja ispisala je bogatu i plemenitu povijest zborskog pjevanja. Varaždin, poznat još kao Mali Beč ili grad baroka, glazbe i cvijeća, godinama je europsko i svjetsko središte barokne glazbe, zahvaljujući dugogodišnjem održavanju festivala pod nazivom Varaždinske barokne večeri. Varaždin kao biskupski grad postaje i središte izvođenja sakralne glazbe Varaždinske biskupije. U izvođenje baroknog, duhovnog i liturgijskog repertoara nerijetko se uključuju varaždinski glazbenici okupljeni u vokalne i instrumentalne izvođačke sastave.

U radu je opisan razvoj zbarske glazbe Varaždinske biskupije, pretežno kroz tradicionalne susrete, tijekom važnijih pojedinačnih projekata te kroz djelovanje katedralnih zborova koje čine pjevači iz svih dijelova Biskupije. U zborovima su većinom glazbenici amateri, ali to nipošto ne utječe na vrsnoću izvođenja zbarskih djela koja, između ostalog, nerijetko obuhvaćaju i repertoar klasične glazbe. Namjera rada je predstaviti i dio zbarskog stvaralaštva varaždinskog skladatelja osobnim pristupom.

Ključne riječi: Anđelko Igrec: *Upravi korake moje*, interpretacija, susreti zborova, svečanosti varaždinske katedrale, Varaždinska biskupija, zborovi varaždinske katedrale

SUMMARY

Though very young, the Diocese of Varaždin has in its 24 years of existence garnered a rich and noble history of choral singing. Also known as the Little Vienna or the city of baroque, music and flowers, Varaždin has been the European and worldwide centre of baroque music for years, owing to a long-standing festival known as the *Varaždin Baroque Evenings Festival*, and, as an episcopal city, it has also become a centre of sacred music for the Diocese of Varaždin. Musicians from Varaždin often participate in the performances of baroque, ecclesiastical and liturgical repertoire, both as vocal and instrumental ensembles.

This paper describes the development of choral music in the Diocese of Varaždin, mostly through traditional assemblies, important individual projects and the activities of cathedral choirs comprised of singers from all parts of the Diocese. The choirs generally consist of amateur musicians, which does not affect the excellence of choral performances that, among other, often include classical repertoire. The aim of this paper is also to present a part of the choral opus of a Varaždin-born composer through personal approach.

Key words: Anđelko Igrec: *Upravi korake moje*, choir assemblies, Diocese of Varaždin, events of Varaždin cathedral, interpretation, Varaždin cathedral choirs